

da i u Bosni provede svoje vojničke i porezne reforme, sastadoše se prvaci početkom 1831. u Tuzli, gdje su se odlučili na odrešiti otpor izabравši vođom kapetana Huseina iz Gradačca (neda-leko od Brčkoga na Savi) i stupivši u savez s otpornim skadarskim Mustafa pašom Bušatlijom (Skodra paša); no hercegovački velikaši, na čelu im Ali aga Rizvanbegović Stočević i Smail-aga Čengić, mu-selim (kapetan) gatački, nijesu pristali uz njih. Tako se sada odijeli Hercegovina od Bosne. Međutim udariše bosanski velikaši sa svojim četama pod Huseinovim vodstvom na Travnik, potuku carske privr-ženike, a samoga vezira Namik pašu prisile na predaju. Kad im se-uzeo pretvarati kao protivnik carskih reforamâ, odrede mu, da im isposluje mir kod sultana uz ove uvjete: porta ima opozvati vojne reforme; Bošnjaci birat će sami sebi zemaljskoga glavarâ; porta ima da se odreče svake kontrole i miješanja u unutrašnje poslove bo-sanskoga vilajeta; Bosna pak daje sultanu samo godišnji danak od 4 hiljade kesa (2 milijuna groša). Husein-kapetan i njegovi drugovi tražili su dakle potpunu autonomiju Bo-sne. Iz Travnika krene potom Husein-kapetan s 25.000 vojske prema Kosovu, da se sjedini sa Skodra pašom, u koга je bilo 40.000 mo-maka. Bojeći se veliki vezir Rešid paša, da će združeni Bošnjaci i Arnauti udariti na Carigrad, iskoristi brže bolje sporo kretanje Hu-seinovo i požuri napadaj na Skodra-pašu s kakih 40.000 dobre vojske, ne bi li osujetio njegovo združenje s Huseinom. I odista, u visinama oko Prilepa bješe Skodra paša razbijen i prisiljen na povratak u Skadar. Uza sve to Husein kapetan, sašavši na Kosovo, razbije oko polovice-jula 1831. velikoga vezira, koji umače teško ranjen u Skoplje, dok je Ali paša Vidajić Zvornički zauzeo Peći. No Bošnjaci nijesu umjeli da iskoriste svoje pobjede, jer kad su Rešid-pašini ljudi došli među njih, odmah se s njime upuste u pregovore, pače se i zavade između sebe. Bošnjaci su tražili, da se reforme nemaju protegnuti na Bosnu, vezirom ima da bude samo domaći sin, a sada da se odmah imenuje Husein-kapetan. Kad im je veliki vezir obećao ispunjenje svih uvjeta, Bošnjaci i ne čekajući na sultanovu potvrdu krenu kući i time proigraše sve svoje uspjehe, pače među njima nastupiše mržnje, za-vist i gloženja, tako da je uspjeh velikoga vezira bio potpun. Ali Husein-kapetan vrativši se u Bosnu (u jesen 1831.) nastani se u vezirskoj palači u Travniku, proglasi sebe vezirom bosanskim¹ i uze vla-

¹ Husein se volio potpisivati „Vitez od Bosne“, no narod ga je prozvao (a tako pamti još i danas) „Zmaj od Bosne“.